

ระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

ว่าด้วยวิธีพิจารณาและวินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับ
การเลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น

พ.ศ. ๒๕๕๐

โดยที่มาตรา ๒๑๕ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กำหนดให้ศาลอุทธรณ์ มีอำนาจพิจารณาและวินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้ง สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ทั้งนี้ วิธีพิจารณาและวินิจฉัยคดีให้เป็นไปตามระเบียบที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกากำหนด

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๑๕ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาและวินิจฉัยคดี ที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๐”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้ ถ้าข้อความมิได้แสดงให้เห็นเป็นอย่างอื่น

“ศาล” หมายความว่า ศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาค หรือผู้พิพากษาในศาลอุทธรณ์ หรือศาลอุทธรณ์ภาคซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาค หรือผู้พิพากษาอาวุโสในศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาค

“ผู้ร้อง” หมายความว่า บุคคลผู้ซึ่งยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อพิจารณาวินิจฉัย

“ผู้คัดค้าน” หมายความว่า ผู้ถูกกล่าวหาตามคำร้องที่เข้ามาในคดี

“การไต่สวน” หมายความว่า การตรวจพยานหลักฐาน การนั่งพิจารณา การสืบพยาน หรือกระบวนการพิจารณาใด ๆ ของศาลเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน

หมวด ๑
บททั่วไป

ข้อ ๔ วิธีพิจารณาให้ใช้ระบบไต่สวนและเป็นไปโดยรวดเร็ว ตามที่กำหนดในระเบียบนี้
วิธีพิจารณาใดซึ่งระเบียบนี้มีได้กำหนดไว้โดยเฉพาะให้นำบทบัญญัติแห่ง
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับเท่าที่พอจะใช้บังคับได้

ข้อ ๕ ระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้หรือตามที่ศาลกำหนด เมื่อศาลเห็นสมควร
หรือเมื่อคู่ความมีคำขอ ศาลมีอำนาจยื่นหรือขยายได้ตามความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

ข้อ ๖ คำร้องต้องทำเป็นหนังสือ ใช้ถ้อยคำสุภาพและมีรายการดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อและที่อยู่ของผู้ร้อง

(๒) ระบุเรื่องอันเป็นเหตุให้ต้องใช้สิทธิ ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องพร้อมทั้ง
เหตุผลสนับสนุนโดยชัดแจ้ง และมาตราของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเหตุในคำร้อง

(๓) คำขอที่ระบุความประสงค์จะให้ศาลดำเนินการอย่างไร

(๔) ลายมือชื่อผู้ร้อง แต่ในกรณีที่เป็นการทำและยื่นหรือส่งคำร้องแทนผู้อื่น

ต้องแนบใบมอบฉันทะให้กระทำการดังกล่าวมาด้วย

คำร้องที่มีได้ปฏิบัติตามความในวรรคหนึ่ง ศาลอาจมีคำสั่งให้ปฏิบัติให้ถูกต้อง
ภายในเวลาที่กำหนด ถ้ามิได้ปฏิบัติก็ให้ศาลมีคำสั่งไม่รับคำร้องนั้น

คำร้องต้องยื่นพร้อมสำเนาคำร้องและเอกสารประกอบโดยข้อความถูกต้อง
เป็นอย่างเดียวกันเท่าจำนวนผู้ถูกกล่าวหาตามคำร้องและอีกจำนวนห้าชุดต่อศาล

ข้อ ๗ ให้นำความในข้อ ๖ มาใช้บังคับแก่คำคัดค้านโดยอนุโลม

หมวด ๒

การพิจารณาและวินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิ

เลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น

ส่วนที่ ๑

คำร้องและคำคัดค้าน

ข้อ ๘ กรณีมีคำร้องขอให้ศาลสั่งให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นใหม่
หรือขอให้ศาลเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของบุคคลใด ให้ศาลตรวจและมีคำสั่งเกี่ยวกับคำร้องภายในสามวัน
นับแต่วันรับคำร้อง

การยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่งให้ยื่นต่อศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาค
ที่เขตเลือกตั้งอยู่ในเขตอำนาจ

ข้อ ๕ เมื่อศาลมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย ให้ส่งสำเนาคำร้องแก่ผู้ถูกกล่าวหา
หรือมีคำสั่งแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหามารับสำเนาคำร้องภายในระยะเวลาที่กำหนด

เมื่อผู้ถูกกล่าวหาได้รับสำเนาคำร้องและยื่นคำคัดค้านแล้ว หรือผู้ถูกกล่าวหาไม่ยื่น
คำคัดค้านภายในเจ็ดวันนับแต่วันรับสำเนาคำร้อง หรือไม่มารับสำเนาคำร้องภายในระยะเวลาที่กำหนด
ให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไปโดยเร็ว

ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องตามวรรคหนึ่งแล้ว ถ้าผู้ถูกกล่าวหาเป็นสมาชิก
สภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ให้ศาลแจ้งการรับคำร้องให้สภาท้องถิ่นหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
นั้นทราบ แล้วแต่กรณี

การส่งสำเนาคำร้องหรือคำสั่งแจ้งผู้ถูกกล่าวหาตามวรรคหนึ่ง ถ้าไม่มีผู้รับหรือ
ไม่สามารถทำได้ ให้ศาลมีคำสั่งให้ปิดหมายไว้ ณ ภูมิลำเนาหรือสำนักทำางานของผู้ถูกกล่าวหาและ
การส่งนั้นให้มีผลใช้ได้ทันที

ส่วนที่ ๒

การพิจารณาและวินิจฉัย

ข้อ ๑๐ การพิจารณาของศาลให้กระทำโดยเปิดเผย

การประกาศกำหนดวันนัดพิจารณาครั้งแรก ต้องแจ้งให้คู่ความทราบไม่น้อยกว่า
ห้าวันก่อนวันนัด ให้ปิดประกาศวันเวลานัดพิจารณาทุกครั้งไว้ที่หน้าศาล

ข้อ ๑๑ คู่ความทั้งสองฝ่ายอาจอ้างตนเอง บุคคลและหลักฐานอื่นเป็นพยานได้ตามที่ศาล
เห็นสมควร และมีสิทธิขอตรวจพยานหลักฐานและคัดสำเนาพยานหลักฐานของตนเองหรือของคู่ความ
อีกฝ่ายหนึ่งได้

การอ้างพยานตามวรรคหนึ่ง ให้คู่ความยื่นบัญชีระบุพยานพร้อมคำแถลงแสดงเหตุผล
ความจำเป็นในการอ้างพยาน และวิธีการได้มาซึ่งพยานดังกล่าวมาพร้อมกับคำร้องหรือคำคัดค้าน

คู่ความอาจยื่นบัญชีระบุพยานเพิ่มเติมพร้อมแถลงแสดงเหตุผลความจำเป็นได้
ตามที่ศาลเห็นสมควร

ศาลอาจกำหนดให้มีการตรวจพยานหลักฐานก่อนวันนัดพิจารณาก็ได้ โดยให้ศาล
บันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับพยานหลักฐานที่คู่ความขอให้มีการไต่สวนหรือที่คู่ความไม่ได้แย้งพยาน
หลักฐานใด ๆ ไว้

ข้อ ๑๒ ในวันนัดพิจารณา ให้ศาลเริ่มสืบพยานหลักฐานต่อเนื่องติดต่อกันไปทุกวัน
ทำการจนกว่าจะเสร็จการพิจารณา เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอันไม่อาจก้าวล่วงเสียได้
ให้ศาลสั่งเลื่อนคดีไปได้ภายในกำหนดเวลาไม่เกินเจ็ดวัน

ศาลมีอำนาจเรียกพยานหลักฐานมาสืบได้เองตามที่เห็นสมควร

ให้สืบพยานหลักฐานของผู้ร้องก่อน เสร็จแล้วจึงสืบพยานหลักฐานของผู้คัดค้านต่อไป

ในการสืบพยานไม่ว่าจะเป็นพยานที่ผู้ร้องหรือผู้คัดค้านอ้างหรือที่ศาลเรียกมาเอง
ให้ศาลเป็นผู้ซักถามพยานในประเด็นต่าง ๆ ให้ได้ความครบถ้วน เว้นแต่ในกรณีที่ศาลเห็นว่ามีความจำเป็น
ก็อาจอนุญาตให้ผู้ร้องหรือผู้คัดค้านซักถามได้

การถามพยานของผู้ร้องหรือผู้คัดค้านจะใช้คำถามนำก็ได้

ถ้าผู้ร้องไม่มาศาลในวันตรวจพยานหลักฐานหรือวันนัดพิจารณา ให้ถือว่าไม่ประสงค์
ให้ศาลมีคำสั่งตามคำร้อง ให้ศาลสั่งจำหน่ายคดี ถ้าผู้คัดค้านไม่มาศาลในวันตรวจพยานหลักฐานหรือ
วันนัดพิจารณาให้พิจารณาคดีไปฝ่ายเดียว

ข้อ ๑๓ ในกรณีที่ศาลเห็นสมควร หรือในกรณีที่คู่ความฝ่ายที่อ้างพยานนั้นร้องขอและศาล
อนุญาต ศาลอาจกำหนดให้พยานบุคคลคนใดที่ต้องมาเบิกความ เสนอบันทึกคำพยานหรือความเห็นต่อศาล
ตามประเด็นที่ศาลกำหนดหรือที่คู่ความฝ่ายที่ร้องขอกำหนดและศาลอนุญาต โดยให้ส่งต้นฉบับ
บันทึกคำพยานหรือความเห็นต่อศาลและสำเนาแก่คู่ความฝ่ายอื่นทราบล่วงหน้าอย่างน้อยสามวันก่อน
วันสืบพยานบุคคลนั้น

บันทึกคำพยานของพยานบุคคลตามวรรคหนึ่งให้มีรายการดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อศาล และเลขคดี

(๒) วัน เดือน ปี และสถานที่ที่ทำบันทึกคำพยาน

(๓) ชื่อและชื่อสกุลของคู่ความ

(๔) ชื่อ ชื่อสกุล อายุ ที่อยู่ อาชีพ และความสัมพันธ์กับคู่ความของผู้ให้ถ้อยคำ

(๕) รายละเอียดแห่งข้อเท็จจริง และหรือความเห็นของผู้ให้ถ้อยคำ

(๖) ลายมือชื่อผู้ให้ถ้อยคำ

ในวันนัดสืบพยานบุคคลนั้น ให้พยานผู้ให้ถ้อยคำเบิกความตอบข้อซักถามเพิ่มเติมของกลุ่มความ และในกรณีพยานผู้ให้ถ้อยคำไม่มาศาล หรือมาศาล แต่ไม่ยอมตอบข้อซักถามเพิ่มเติมของกลุ่มความ ให้ศาลปฏิเสธที่จะรับฟังบันทึกคำพยานผู้นั้นเป็นพยานหลักฐานในคดี เว้นแต่มีพยานหลักฐานอื่นประกอบและศาลเห็นสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมศาลจะรับฟังบันทึกคำพยานดังกล่าวประกอบพยานหลักฐานอื่นนั้นก็ได้

บันทึกคำพยานที่ทำไว้ล่วงหน้าตามวรรคหนึ่ง เมื่อพยานเบิกความรับรองแล้ว ให้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของคำเบิกความของพยาน และถือว่าได้อ่านคำเบิกความดังกล่าวให้พยานฟังแล้ว เมื่อมีการยื่นบันทึกคำพยานต่อศาลแล้ว กลุ่มความไม่อาจขอลอนบันทึกคำพยานนั้นและให้ถือว่าบันทึกคำพยานดังกล่าวเป็นพยานหลักฐานในคดีแล้ว

ข้อ ๑๔ ในกรณีที่ศาลเห็นสมควร หรือในกรณีที่กลุ่มความฝ่ายที่อ้างพยานนั้นร้องขอและศาลอนุญาต ศาลอาจกำหนดให้พยานบุคคลคนใดเสนอบันทึกคำพยานหรือความเห็นต่อศาลตามประเด็นที่ศาลกำหนดแทนการมาเบิกความโดยพยานไม่ต้องมาศาลภายในเจ็ดวันนับแต่วันทราบคำสั่งศาลก็ได้

ให้ศาลส่งสำเนาบันทึกคำพยานตามวรรคหนึ่งให้กลุ่มความทราบหรือมีคำสั่งแจ้งให้กลุ่มความมารับสำเนาบันทึกคำพยานภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด และหากกลุ่มความติดใจคัดค้านข้อเท็จจริงในบันทึกคำพยาน ก็ให้ทำคำคัดค้านเป็นหนังสือยื่นต่อศาลภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับสำเนาบันทึกคำพยานดังกล่าว

ศาลอาจนัดให้พยานผู้ให้ถ้อยคำมาศาลเพื่อตอบข้อซักถามเพิ่มเติมของกลุ่มความในกรณีเช่นนี้ ถ้าผู้ให้ถ้อยคำไม่มาศาล หรือมาศาล แต่ไม่ยอมตอบข้อซักถามเพิ่มเติมของกลุ่มความ ให้ศาลปฏิเสธที่จะรับฟังบันทึกถ้อยคำของผู้นั้นเป็นพยานหลักฐานในคดี เว้นแต่มีพยานหลักฐานอื่นประกอบและศาลเห็นสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมศาลจะรับฟังบันทึกคำพยานดังกล่าวประกอบพยานหลักฐานอื่นนั้นก็ได้

บันทึกคำพยานตามวรรคหนึ่งให้มีรายการเช่นเดียวกับข้อ ๑๓ วรรคสอง

ข้อ ๑๕ ในกรณีที่ศาลเห็นว่าคดีใดมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ ศาลจะงดการสืบพยานก็ได้

ข้อ ๑๖ เมื่อผู้ร้องหรือผู้คัดค้านมีคำขอและอีกฝ่ายหนึ่งไม่คัดค้าน หรือทั้งสองฝ่ายมีคำขอและศาลเห็นสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลอาจอนุญาตให้ทำการสืบพยานบุคคล หรือดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ โดยระบบการประชุมทางวิดีโอทัศน์ได้ โดยให้ผู้ขอเป็นผู้ดำเนินการเพื่อจัดให้มีการสืบพยาน หรือดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยระบบดังกล่าว และเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการนี้ทั้งหมด

การสืบพยานหรือการดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ ตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่า
กระทำในห้องพิจารณาของศาล

ข้อ ๑๗ ถ้าผู้ร้องหรือผู้คัดค้านประสงค์จะแถลงการณ์ปิดคดี ให้ทำคำแถลงการณ์เป็น
หนังสือยื่นต่อศาลภายในห้าวันนับแต่เสร็จสิ้นการพิจารณา มิฉะนั้น ถือว่าไม่ตั้งใจแถลงการณ์ ปิดคดี

หมวด ๓
คำสั่ง

ข้อ ๑๘ คำสั่งของศาลให้ทำเป็นหนังสือ และอย่างน้อยต้องกล่าวหรือแสดง

(๑) ชื่อผู้ร้องและผู้คัดค้าน

(๒) ใจความแห่งคำวินิจฉัยพร้อมเหตุผล

(๓) ลายมือชื่อองค์คณะผู้พิพากษาที่ทำคำสั่ง

ข้อ ๑๙ ให้ศาลอ่านคำสั่งให้คู่ความฟังและปิดคำสั่งไว้หน้าศาลเพื่อให้ทราบโดยทั่วกัน
และให้คำสั่งนั้นมีผลทันที หากคู่ความทราบนัดโดยชอบแล้วไม่มาศาล ให้ศาลบันทึกไว้ และให้ถือว่า
คำสั่งนั้นได้อ่านโดยชอบแล้ว

ข้อ ๒๐ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นใหม่
หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นผู้ใด ให้ศาลแจ้งคำสั่งไปยังสภา
ท้องถิ่นหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้วแต่กรณีโดยเร็ว

หมวด ๔
คำอุทธรณ์

ข้อ ๒๑ การดำเนินการทางศาลตามระเบียบนี้ ได้รับยกเว้นคำอุทธรณ์ทั้งปวง

ประกาศ ณ วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๐

วิรัช ลิ้มวิชัย

ประธานศาลฎีกา